

EUROOPA INIMÕIGUSTE KOHUS
COUR EUROPEENNE DES DROITS DE L'HOMME

ESIMENE OSAKOND

OTSUS

Kaebus nr 35524/06

Michalis ARTEMI ja Panos GREGORY

versus

Küpros, Austria, Belgia, Tšehhi Vabariik, Taani, Eesti,
Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, Ungari, Iirimaa, Itaalia, Läti, Leedu,
Luksemburg, Malta, Madalmaad, Poola, Portugal, Slovakkia, Sloveenia
ja Rootsi

Euroopa Inimõiguste Kohus (esimene osakond), olles 30. septembril 2010 kokku tulnud kojana, kuhu kuuluvad:

esimees Christos Rozakis,
kohtunikud Elisabeth Steiner,
Khanlar Hajiyev,
Dean Spielmann,
Sverre Erik Jebens,
Giorgio Malinverni,
George Nicolaou,

ja *osakonnasekretäri asetäitja* André Wampach,

võttes arvesse eespool nimetatud 22. augustil 2006 esitatud kaebust,
võttes arvesse poolte kokkulepet ühiseid huve esindava kohtuniku (kohtunik Spielmann)
määramise kohta vastavalt kohtureeglite reeglile 30,
võttes arvesse vastustajariikide esitatud seisukohti,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni esitatud märkusi,
olles pidanud nõu, on teinud järgmise otsuse:

ASJAOLUD

Kaebajad Michalis Artemi ja Panos Gregory on kreeka-küprose päritolu Küprose kodanikud, kes on sündinud vastavalt 1911. ja 1965. aastal ja elavad Croydonis. Teine kaebaja esindas kohtus mõlemat kaebajat.

Kohtuasja asjaolud, nagu kaebajad need esitasid, võib kokku võtta järgmiselt.

Esimene kaebaja elas Küprose põhjaosas asuvas Tymbou külas, kuni oli sunnitud seal põgenema 1974. aasta augustis toimunud Türgi relvajõudude sissetungi tagajärjel. Teine kaebaja on esimese kaebaja lapselaps. Kaebajate sõnul on Türgi relvajõud pärast 1974. aasta sündmusi neil korduvalt takistanud kodukülla naasmist ning seal elamist. Kaebus esitati 22 Euroopa Liidu

(edaspidi „EL“) liikmesriigi vastu, kes on ratifitseerinud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni neljanda protokoll.

Tulenevalt 2003. aasta ühinemislepingu ratifitseerimisest ja jõustumisest püüdsid kaebajad mitmes EL institutsioonis vaidlustada oma liikumis- ja elukohavabaduse ebaõiglast piiramist Küprose põhjaosas.

Kaebajate täpsustamata kuupäevaga petitsioon Euroopa Parlamendile edastati välisasjade komisjonile ja inimõiguste allkomisjonile, kes vaatasid selle läbi. 28. aprillil 2004 teavitati kaebajaid nende petitsiooni läbivaatamise lõpetamisest.

Kaebajad palusid Euroopa Komisjonile 31. mail ja 7. juulil 2006 saadetud kirjades, et Euroopa Komisjon võtaks diplomaatilisi, majanduslikke, kohtulikke või muid tema pädevuses olevaid meetmeid, et aidata kaasa nende vaba liikumise ja elukohaõiguse rakendamisele Küprose põhjaosas. Nad rõhutasid, et komisjoni veebisaidil märgiti, et „peatamisel on territoriaalne mõju, aga see ei puuduta türgi päritolu küproslaste isikuõigusi ELi kodanikena“.

27. juulil 2006 vastas Euroopa Komisjon, et nagu rõhutatud protokollis, kinnitab EL veelkord oma valmisolekut Küprose probleemi igakülgeks lahendamiseks ja toetab täielikult ÜRO peasekretäri sellesuunalisi püüdlusi. Sellest hoolimata peatas kõnealune protokoll isikute vaba liikumise alaste ühenduse õigusaktide kohaldamise. Viide türgi päritolu küproslaste isikuõigustele, mida ei peatunud, kinnitas asjaolu, et türgi päritolu küproslased on liidu kodanikud ja võivad kasutada oma ühenduse õigusi kõikjal, kus ühenduse õigusaktid kohalduvad. See ei tähendanud, et keegi oleks võinud tugineda Küprose põhjaosas ühenduse õigusaktidele, mille kohaldamine oli seal peatunud.

Lisaks toodi välja, et komisjon ei saanud kõnealusesse asja sekkuda ühegi õigusliku ega kohtuliku meetmega.

Kaebajad kaebasid 27. juuni 2006 kirjas Euroopa Liidu Nõukogule, et 2003. aasta ühinemislepingu protokoll nr 10 tulemusena on igal EL kodanikul õigus elada oma kodulinnas või –külas, välja arvatud 1974. aasta türklaste sissetungi tagajärjel ümberasustatud kreeka-küproslased. Nad kaebasid, et peatamine piirab õigustamatult nende õigust liikumis- ja elukohavabadusele, mille aluseks on nii *acquis communautaire* kui konventsioon, sest ei ole kooskõlas seadusega ega õigustatud demokraatliku ühiskonnas avaliku huviga. Nad kaebasid lisaks, et EL institutsioonide tegevusetus ei allu Euroopa Kohtu kontrollile, sest asjaomane õigus moodustab osa ELi asutamislepingutest. Kaebajad väitsid, et ELi liikmesriigid on antud juhul konventsiooniga seotud, lähtudes kohtuasjast *Matthews v. Ühendkuningriik* ([suurkoda], kaebus nr 24833/94, EIÕK 1999-L). Nimetatud liikmesriigid pidid eelkõige täitma neile konventsiooniga pandud positiivseid kohustusi, et tagada ümberasustatud kreeka päritolu küproslaste olukorra nõuetekohane lahendamine ning nende liikumis- ja elukohaõigus, konventsiooni ja selle protokollide kohaselt. Kaebajad palusid 2003. aasta ühinemislepingu protokoll nr 10 muutmist selliselt, et oleks tagatud kaebajate eespool nimetatud õiguste rakendamine.

Euroopa Liidu Nõukogu tõi 11. juuli 2006 kaebajatele saadetud vastuses välja, et protokoll nr 10 Küprose kohta leppisid kokku ja ratifitseerisid kõik 25 riiki, kes allkirjastasid 2003. aasta ühinemislepingu, ja seega peaks iga muudatuse puhul järgima sama menetlust. Protokoll nr 10 üksnes kajastas Küprose tegelikku olukorda, sätestades, et *acquis*’ kohaldamine peatatakse nendes piirkondades, mille üle Küprose Vabariigi valitsusel puudub tegelik kontroll. Seega seondub *acquis*’ kohaldamise peatamise lõpetamine kõnealustes piirkondades Küprose probleemi igakülge lahendamise ja on sõnaselgelt kõnealuses protokollis ette nähtud. Lisati järgmine tekst:

„ELi liikmesriigid nõuavad siiski, et Türgi järgiks asjakohast Euroopa kohtupraktikat inimõiguste ja põhivabaduste tagamise kohta kui eeltingimust läbirääkimistel Türgi liitumiseks ELiga. Mainitud jälgivad komisjon ja liikmesriigid ning EL kordab seda kõigil asjakohastel juhtudel. Näiteks väidab EL seisukohavõtt, mis esitati Euroopa Ühenduse ja Türgi assotsiatsiooninõukogu hiljutisel kohtumisel 12. juunil 2006, et „seoses inimõigustealase rahvusvahelise õiguse järgimisega kordab liit Türgi puhul vajadust järgida Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, sealhulgas Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täielikku ja õigeaegset täitmist“.“

KAEBUSED

Kaebajad kaebasid konventsiooni neljanda protokollilise artiklite 2 ja 3 alusel oma õiguse liikumis- ja elukohavabadusele alusetult piiramist Euroopa Liidu territooriumil, eelkõige Küprose põhjaosas, 2003. aasta ühinemislepinguga Põhja-Küprosel *acquis communautaire* kohaldamise peatamise tõttu. Nad lisasid ka, et kõnealune peatamine rikkus ümberasustatud isikute õigust pöörduda tagasi oma kodudesse Küprose põhjaosas. Peatamine ületas antud asjaoludel vältimatu vajaduse määra ja sellega kaasnes kaebajate õiguste kestev piiramine. Lisaks ei suutnud vastustajariigid täita neile konventsiooni artiklist 1 tulenevaid positiivseid kohustusi „võtta kasutusele [nende] võimuses olevad diplomaatilised, majanduslikud, õiguslikud või muud meetmed“ (EIÕK otsus kohtuasjas *Ilascu jt. v. Moldova ja Venemaa* [suurkoda], kaebus nr 48787/99, § 331, EIÕK 2004-VII), tagamaks kaebajate liikumis- ja elamisõiguse rakendamine Küprose põhjaosas, mida tulnuks teha Türgile diplomaatilise ja õigusliku surve avaldamise kaudu ELiga liitumisläbirääkimiste kontekstis.

Kaebajad kaebasid ka, et ELi laienemispoliitika diskrimineerib neid, sest Euroopa Komisjon seadis Bosnia ja Hertsegoviina, Horvaatia ja Serbia liitumistingimuseks kohustuse tagada ümberasustatud isikute tagasipöördumisõigus. Türgi puhul seadis Euroopa Komisjon tingimused seoses ümberasustatud kurdidega, kuid ümberasustatud kreeka päritolu küproslastega seoses sellist tingimust ei seatud. Lisaks esitasid kaebajad sama kaebuse konventsiooni artikli 14 alusel kõigi vastustajariikide vastu ja konventsiooni protokollilise nr 12 artikli 1 alusel Küprose, Soome, Luksemburgi ja Madalmaade vastu.

Kaebajad kaebasid ka konventsiooni artikli 13 alusel tõhusa õiguskaitsevahendi puudumist, kuna Küprose põhjaosas *acquis communautaire* kohaldamise peatamine ei kuulu Euroopa Kohtu kontrolli alla.

Kaebajad kaebasid ka artikli 17 alusel, et vastustajariigid püüdsid jätta nad ilma vaba liikumise ja elukohaõigusest Küprosel sellega, et lisasid EL esmasesse õigusesse nimetatud õiguste kestvad piirangud. Nad väitsid ka, et sellised piirangud viitavad etnilisele puhastusele ja on vastuolus ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega.

ÕIGUSKÜSIMUSED

2. juuli 2009. aasta kirjaga saadeti Austria, Belgia, Tšehhi Vabariigi, Taani, Eesti, Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, Ungari, Iirimaa, Itaalia, Läti, Leedu, Luksemburgi, Malta, Madalmaade, Poola, Portugali, Slovakkia, Sloveenia ja Rootsi valitsuste ühised seisukohad ja Küprose valitsuse seisukohad kaebajatele, kellel paluti saata oma märkused 14. augustiks 2009.

2. oktoobri 2009. aasta kirjaga teavitati kaebajaid sellest, et nende märkuste esitamise tähtaeg on möödunud ja et kõnealuse tähtaja pikendamist ei ole taotletud. Kaebajate tähelepanu juhiti konventsiooni artikli 37 lõike 1 punktile a, mis sätestab, et kohus võib kaebuse kohtuasjade

nimistust kustutada, kui asjaoludest võib järeldada, et kaebaja ei kavatse jääda oma kaebuse juurde.

Et eelmisele kirjale ei saadud mingit vastust, siis saadeti kaebajatele tähtitud postiga teine kiri, milles juhiti veelkord nende tähelepanu kaebajate märkuste esitamise tähtaja möödumisele ja konventsiooni artikli 37 lõike 1 punktis a sätestatule. Eelnimetatud kiri edastati nõuetekohaselt 12. veebruaril 2010. Sellele kirjale ei saadud ikka mingit vastust.

Kohus leiab, et antud asjaoludel võib konventsiooni artikli 37 lõike 1 punkti a alusel järeldada, et kaebajad ei soovi enam jääda oma kaebuse juurde. Lisaks leiab kohus, et vastavalt artikli 37 lõikele 1 *in fine* puuduvad asjaolud, mis nõuaksid kõnealuse kaebuse läbivaatamise jätkamist konventsioonis ja selle protokollides sätestatud inimõiguste järgimiseks. Võttes arvesse eespool toodut, on kohane käesolev kaebus kohtuasjade nimistust kustutada.

Sellest lähtuvalt kohus ühehäälselt:

otsustab kaebuse kohtuasjade nimistust kustutada.

allkiri
André Wampach
kohtusekretäri asetäitja

allkiri
Christos Rozakis
esimees